

УДК 343.983.7

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-3-174-180

Степанюк Р. Л. ©

доктор юридичних наук, професор
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ

Розглянуто основні проблемні питання, що виникають під час призначення судових молекулярно-генетичних експертиз у кримінальному провадженні про умисні вбивства на стадії досудового розслідування. Виділено типові помилки слідчого, пов'язані з підготовкою об'єктів для експертного дослідження, визначенням завдань експерту, оцінкою результатів експертизи. Сформульовано рекомендації, спрямовані на вирішення відповідних проблемних питань.

Ключові слова: кримінальне провадження, судова експертиза, молекулярно-генетична експертиза, ДНК-аналіз, досудове розслідування, розслідування вбивств.

Постановка проблеми. Протидія злочинам проти життя та здоров'я особи завжди перебуває у пріоритеті діяльності органів правопорядку. На жаль, такі суспільно небезпечні посягання, як вбивства, залишаються досить широко поширеними в Україні. Під час їх розслідування слідчі та прокурори стикаються з низкою труднощів, пов'язаних із необхідністю швидкого і водночас якісного виявлення та збереження матеріальних слідів кримінального правопорушення, зокрема слідів біологічного походження.

Починаючи з другої половини 1980-х років, у кримінальному судочинстві все більшого значення набуває використання можливостей судової генетики з метою іденти-

© Степанюк Р.Л., 2019

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8201-4013>

kaf_krum_khnuia@ukr.net

фікації особи за її генетичними ознаками. В Україні молекулярно-генетичні дослідження проводяться з 1992 року, постійно підтверджуючи свою ефективність передусім у розслідуванні вбивств і зґвалтувань [1]. Разом з цим аналіз судової та слідчої практики щодо розслідування умисних убивств дає підстави стверджувати, що існує низка проблем організаційного та методичного характеру, які знижують ефективність використання можливостей даної експертизи у кримінальному провадженні. За результатами узагальнень встановлено, що категоричні висновки експерта щодо встановлення генетичних ознак (ДНК-профілю) особи в слідах, вилучених з місць події, мали значення для доказування лише у 62 % справ про вбивства [2, с. 160]. Основними причинами такого становища є помилки слідчих і прокурорів при збиранні слідів біологічного походження в ході слідчих дій, під час призначення молекулярно-генетичної експертизи, оцінки та використання її результатів.

Викладене свідчить про необхідність удосконалення існуючих, а також розроблення та впровадження нових дієвих науково обґрунтованих рекомендацій з питань підготовки та призначення судової молекулярно-генетичної експертизи при розслідуванні вбивств.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми використання спеціальних знань у галузі судової генетики під час розслідування вбивств розглядалися Р. Х. Бічурінім, В. В. Невгадом, Т. В. Ганжею та деякими іншими авторами, які лише підкреслили значення молекулярно-генетичних досліджень у процесі досудового розслідування за цією категорією проваджень, проте не сформулювали конкретних рекомендацій з цих питань [3-5]. Сучасні можливості й особливості проведення судової молекулярно-генетичної експертизи у кримінальному провадженні висвітлено у працях таких авторів, як Н. М. Дяченко, Г. Ф. Кривда, С. М. Лозова, О. В. Матарикіна, Г. В. Мудрецька, О. В. Цикова, М. В. Нечеснюк, М. П. Климчук, А. А. Патик, О. С. Нарусевич та ін. [6-9]. Водночас, зважаючи на суттєве значення ДНК-аналізу для вирішення завдань з ідентифікації особи за залишеними слідами біологічного походження при розслідуванні вбивств, потребують подальшого удосконалення наукові положення і практичні рекомендації щодо підготовки об'єктів для молекулярно-генетичної експертизи, визначення предмета і завдань експертного дослідження, організаційних особливостей її призначення та проведення.

Метою статті є розроблення рекомендацій щодо призначення судової молекулярно-генетичної експертизи під час досудового розслідування вбивств, зокрема підвищення якості підготовки об'єктів для експертного дослідження, визначення завдань експертові, оцінки та використання результатів експертних досліджень у доказуванні.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на багаторічний досвід використання молекулярно-генетичної експертизи, в Україні поки що не вироблено єдиного бачення її сутності та місця в системі судових експертиз.

На цей час найбільш широку мережу лабораторій судової генетики мають експертні установи системи МВС України. Зокрема, молекулярно-генетична експертиза проводиться у Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України, науково-дослідних експертно-криміналістичних центрах МВС України в Київській, Харківській, Вінницькій, Запорізькій, Львівській, Миколаївській, Івано-Франківській областях. Функції з ведення автоматизованих криміналістичних обліків генетичних ознак людини також виконують підрозділи Експертної служби МВС України.

Основним об'єктом судової молекулярно-генетичної експертизи є ДНК людини, тобто молекули, що містяться в ядрі (ядерна ДНК) та в мітохондріях клітини (мітохондріальна ДНК). При цьому слід зазначити, що ядерна ДНК, що є основою хромосоми, є найбільш інформативною щодо встановлення індивідуальних генетичних ознак особи, тому саме вона є основою у вирішенні ідентифікаційних завдань.

Під час розслідування умисних вбивств людські клітини з ядрами, з яких можливо виділити ДНК, можуть бути виявлені у слідах крові, слини, сперми, волосся, часточках епітелію, а також частинах органів і тканин трупів. При виявленні, вилученні та зберіганні об'єктів біологічного походження в ході огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій слідчому, прокурору, спеціалістам і всім іншим учасникам необхідно дотримуватись заходів, спрямованих на запобігання знищенню або забрудненню слідів.

Вибірковий аналіз кримінальних проваджень про умисні вбивства, а також матеріалів проведених у цих провадженнях молекулярно-генетичних експертиз, дає підстави стверджувати, що випадки пошкодження ДНК при вилученні слідів, а також їх забруд-

нення (контамінації) є досить поширеними. У подальшому це призводить до неможливості вирішити завдання щодо ідентифікації особи за генетичними ознаками. За нашими даними приблизно у 23 % випадків на експертизу надавались об'єкти, які не містили ДНК або молекули деградували, а у 16 % – містили змішані ДНК від більше ніж двох осіб. Така ситуація складається через помилки, яких припускаються слідчі на етапі збирання слідів біологічного походження у справах про умисні вбивства.

Основними такими помилками є: 1) допуск на місце події сторонніх осіб, які забруднюють його власним ДНК; 2) недотримання заходів забезпечення стерильності у поводженні з об'єктами біологічного походження і, як наслідок – забруднення об'єктів ДНК від самих учасників огляду; 3) порушення правил вилучення об'єктів біологічного походження і, як наслідок – знищення або пошкодження ДНК; 4) порушення правил зберігання вилучених об'єктів біологічного походження і, як наслідок – знищення або деградація ДНК, змішування ДНК з кількох об'єктів. Зважаючи на вказане, підкреслимо, що дотримання у практичній діяльності існуючих методичних рекомендацій щодо виявлення та вилучення об'єктів біологічного походження в ході огляду місця події [10-11] значно сприятиме підвищенню ефективності молекулярно-генетичних досліджень.

Окремо слід вказати на ще один фактор, який негативно впливає на ефективність молекулярно-генетичних досліджень при розслідуванні вбивств. Йдеться про вилучення об'єктів зі слідами біологічного походження, що виникли не у зв'язку з розслідуваною подією. У спеціальній літературі така ДНК іменується фоновією [12, с. 18]. Слідчому треба пам'ятати, що сучасні технології дають можливість виділити ДНК з мікроскопічної кількості біологічного матеріалу (кількох клітин). Отже, відшукувати ДНК шляхом змивів необхідно лише у місцях її вірогідного залишення причетними до події особами. Інакше в ході експертизи будуть встановлені ДНК-профілі осіб, які не матимуть жодного доказового значення.

Крім неналежної підготовки об'єктів для експертного дослідження, зниження результативності судових молекулярно-генетичних досліджень у кримінальних провадженнях зумовлено помилками слідства на етапі призначення експертизи. Як слушно зазначено у спеціальній літературі, слідчі не зовсім усвідомлюють складність і високу вартість проведення молекулярно-генетичного дослідження та не розуміють повною мірою його можливостей [13, с. 201]. Помилки передусім полягають у неправильному визначенні кількості об'єктів дослідження та відповідних експертиз, порушенні послідовності призначення кількох різних експертиз за одним об'єктом, ненаданні дозволу на знищення експертом об'єктів дослідження, неправильному формулюванні запитань експертові.

Щодо об'єктів дослідження і кількості судових експертиз слід підкреслити два основних недоліки.

Першим є призначення однієї молекулярно-генетичної експертизи за значною кількістю об'єктів. У такому разі значно збільшується термін проведення судової експертизи, а отже і строки вирішення надважливих для розслідування питань, значно зростає вартість витратних матеріалів і вірогідність експертної помилки через надмірну тривалість і трудомісткість процесу дослідження. Тому доцільно призначати одну експертизу за невеликою кількістю взаємопов'язаних об'єктів, наприклад, певним слідом біологічного походження та біологічним зразком від особи, що перевіряється.

Другою проблемою є необґрунтоване призначення багатьох молекулярно-генетичних експертиз за значною кількістю речових доказів, хоча вірогідність знаходження на них значущої для справи ДНК є незначною. Так, наприклад, у кримінальному провадженні за звинуваченням ОСОБА 17 у вчиненні умисного вбивства було проведено дванадцять судових молекулярно-генетичних експертиз за різними об'єктами. При цьому у вироку судом зазначено, що всі ці висновки не мають жодного доказового значення, оскільки встановлені за їх допомогою відомості ні самі по собі, ні в сукупності з іншими дослідженими судом доказами не доводять вину підсудного [14]. В іншій справі судом було зазначено, що сім проведених під час досудового розслідування висновків судових молекулярно-генетичних експертиз фіксують лише факт і спосіб убивства, проте вини підсудного не стверджують і не доводять [15]. Таким чином, для проведення даного виду експертизи необхідно надавати лише ті предмети зі слідами біологічного походження та біологічні зразки, генетичні ознаки яких, у випадку їх виявлення, мають суттєве значення для встановлення обставин справи.

Важливою умовою успішного вирішення експертних завдань є правильне обрання

послідовності призначення різних видів судових експертиз. Зокрема, слід пам'ятати, що, з одного боку, методи молекулярно-генетичного дослідження є руйнуючими, тому після його проведення встановлення, наприклад, папілярного візерунку у слідах рук є неможливим. З іншого боку, вилучення слідів рук і проведення дактилоскопічної експертизи для подальшого молекулярно-генетичного дослідження вимагає застосування технічних засобів і методів, що забезпечують збереження ДНК. Тобто необхідно застосовувати порошки на сажовій основі, дактилоскопічні плівки на колоїдній основі, стерильні пензлики, запобігати контамінації безпосередньо при дактилоскопічній експертизі. Крім того, у кожному випадку призначення судової молекулярно-генетичної експертизи експертові необхідно надати дозвіл на знищення об'єкта дослідження. В протилежному випадку проведення експертизи є неможливим.

На окрему увагу заслуговує питання щодо правильності формулювання запитань експерту-генетику. Проведений нами аналіз матеріалів судових експертиз показав, що приблизно у 14 % випадків мала місце постановка запитань, що виходили за межі компетенції експерта, а неточності у формулюванні запитань зустрічались у 45 %. Так, наприклад, нерідко ініціатори обмежувались завданням встановити генетичні ознаки об'єктів, не запитуючи про наявність чи відсутність збігу цих ознак. Також непоодинокими є факти відсутності запитання про наявність на об'єкті слідів біологічного походження та їхню природу (кров, сперма, клітини з ядрами), хоча попередньо судово-медичних (цитологічних, імунологічних) досліджень не проводилось. За таких умов експерти змушені проявляти ініціативу та вказувати у висновку відповіді на запитання, які не ставились, або констатувати неможливість відповісти на запитання.

У зв'язку з вищевикладеним зазначимо, що відповідно до сучасних можливостей судової молекулярно-генетичної експертизи формулювання запитань експертові повинно бути максимально точним і коректним. Так, згідно з існуючими методичними рекомендаціями доцільною видається постановка запитань у формах: «чи є на представленому об'єкті кров (сперма, клітини з ядрами), якщо так, чи можливо встановити її генетичні ознаки (ДНК-профіль), якщо можливо, то встановити генетичні ознаки (ДНК-профіль) особи, що залишила слід»; «прошу встановити генетичні ознаки (ДНК-профіль) зразка букального епітелію (крові) громадянина А.»; «чи збігаються генетичні ознаки (ДНК-профіль) сліду з генетичними зразками (ДНК-профілем) зразка букального епітелію (крові) громадянина А. (або іншого сліду)?»; «чи є біологічна спорідненість між громадянином Б. та особою, біологічний матеріал труп якої надано на дослідження?». Звичайно, у конкретному провадженні перелік запитань та їхнє формулювання залежить від обставин справи та наявних у слідства матеріалів, зокрема кількості та місцезнаходження слідів, наявності чи відсутності зразків від осіб, що перевіряються, попереднього проведення судово-цитологічної експертизи, інших молекулярно-генетичних експертиз тощо.

Разом з цим, на наш погляд, подальше вдосконалення методик проведення даної експертизи повинно здійснюватись у напрямі усунення неоднозначності у формулюванні експертних висновків. Сьогодні експерти-генетики, вирішуючи питання про збіг генетичних ознак, надають відповідь у формі «генетичні ознаки сліду збігаються з генетичними ознаками зразка», вказуючи далі, що «сукупність генетичних ознак, встановлених в об'єктах, зустрічається не частіше ніж у 1 з певної кількості (наприклад, $3,31 \times 10^{31}$) осіб». Думається, що таке формулювання вимагає додаткових роз'яснень, адже представники органів правосуддя не є обізнаними у питаннях вірогідності збігу генетичних ознак за статистичними розрахунками щодо людської популяції. Тому саме експерт має чітко зазначити у висновку, чи походить певний об'єкт біологічного походження від певної особи за генетичними ознаками.

Оцінка висновків судової молекулярно-генетичної експертизи та їх використання в доказуванні також має суттєві особливості. Зокрема, серед загальних принципів оцінки висновку експерта як доказу щодо судової молекулярно-генетичної експертизи особливо актуальним видається дотримання вимоги системності. Фактичні дані, встановлені експертом, порівнюються з іншою інформацією у кримінальному провадженні, яка стосується предмета експертизи [16]. У протилежному випадку може бути допущена помилка в оцінці значення виявленої ДНК для доказування, що неодноразово відбувалось у світовій практиці [17]. Ці відомості переконливо свідчать про те, що хоча за допомогою методів ДНК-аналізу дійсно можна встановити або виключити походження біологічного сліду від певної особи, проте не в усіх випадках знаходження її ДНК на об'єкті свідчить про її причетність до події, що розслідується, і може знайти

інше пояснення.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що під час розслідування умисних вбивств за допомогою молекулярно-генетичної експертизи може бути вирішено ряд принципово важливих для встановлення обставин справи завдань, зокрема щодо ідентифікації осіб за залишеними слідами біологічного походження, встановлення біологічної спорідненості та біологічного батьківства. Разом з цим у практичній діяльності за даним напрямом існує низка проблем, пов'язаних із помилками ініціаторів експертизи при обранні та підготовці об'єктів для експертного дослідження, формулюванні завдань експертів, оцінці результатів експертизи та їх використання в доказуванні, що знижує загальну ефективність зазначеного виду експертизи при розслідуванні вбивств. Усунення вказаних проблем можливе за умови наявності у слідчого, прокурора, спеціалістів знань і умінь щодо правил дотримання стерильності під час огляду місця події та інших слідчих дій, спрямованих на пошук і вилучення слідів біологічного походження та одержання біологічних зразків, визначення завдань експерту-генетику відповідно до його компетенції, системності в оцінці доказового значення висновку судової молекулярно-генетичної експертизи.

Бібліографічні посилання

1. Дяченко Н.М. Основні етапи розвитку молекулярно-генетичної експертизи в Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України. *Криміналістичний вісник*. 2011. № 1 (15). С. 165-169.
2. Stepaniuk R., Shcherbakovskiy M., Kikinchuk V., Lapta S., Guseva V. Problems of using forensic molecular-genetic examination in criminal procedure of Ukraine. *Georgian medical news*. 2019/5. № 290. С. 157-163.
3. Бічурін Р.Х. Методика розслідування умисних вбивств з хуліганських мотивів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 Харків, 2017. 20 с.
4. Невгад В.В. Методика розслідування умисних вбивств, вчинених способом, небезпечним для життя багатьох осіб: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 Харків, 2019. 22 с.
5. Ганжа Т.В. Методика розслідування умисних вбивств малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 Харків, 2019. 25 с.
6. Дідик М.М., Горбатенко І.Ю. ДНК-аналіз у криміналістиці: монографія. Херсон: Мрія, 2003. 124 с.
7. Мудрецька Г.В., Цикова О.В. Проблеми використання даних ДНК аналізу під час розслідування злочинів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер.: Право. 2014. Вип. 26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_26_65.
8. Нечеснюк М.В., Климчук М.П., Патик А.А., Нарусевич О.С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с.
9. Матарикіна О.В. Актуальність та можливості судової молекулярно-генетичної експертизи при ідентифікації осіб. *Актуальні питання стандартизації судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні. Перспективи розвитку: мат. міжнар. наук.-практ. конф., присв. 105-річчю судової експертизи в Україні та 95-річчю з дня народження академіка М.Я. Сегая* (м. Київ, 4-5 липня 2018 р.) / за заг. ред. О.Г. Рувіна; уклад. Нестор Н.В., Полтавський А.О., Юдіна О.В., Форіс Ю.Б. К.: КНДІСЕ Мінюст. України, 2018. С. 174-176.
10. Огляд місця події: виявлення та вилучення об'єктів біологічного походження: методичні рекомендації / МВС, Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр [авт.-упоряд.: С.І. Перлін, С.О. Шевцов, Н.М. Косміна, В.В. Іонова. Х., 2009. 104 с.
11. Особливості збирання у досудовому провадженні біологічних слідів людини: метод. рек. / Фурман Я.В., Юсупов В.В., Котляренко Л.Т., Дмитрук Р.С. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 44 с.
12. Brown T., Geddes L., Gill P., Jesper-Mir E., Kayser M., Phillips C., Schneider P., Syndercombe-Court D., Thomas J., Wienroth M., Williams R. Making sense of forensic genetics. What can DNA tell you about a crime? London: Sense About Science, 2017. P. 18.
13. Лозова С.М., Лозовий А.О. Проблемні питання підготовки і проведення молекулярно-генетичних експертиз. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності*. Сєвєродонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2017. С. 199-201.
14. Вирок Голосіївського районного суду м. Києва від 1 червня 2018 року у кримінальній справі № 752/13790/15-к, провадження № 1-кп/752/479/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74398980>.
15. Вирок Голосіївського районного суду м. Києва від 2 травня 2018 року у кримінальній справі № 752/3463/15-к, провадження № 1-кп/752/69/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73723256>.
16. Щербаковський М.Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні: монографія. Харків: В деле, 2015. 559 с.
17. Gill P. DNA evidence and miscarriages of justice. *Forensic Science International*. 294 (2019). e1-e3.

Надійшла до редакції 23.09.2019

References

1. Dyachenko, N.M. (2011) Osnovni etapy rozvytku molekulyarno-henetychnoyi ekspertyzы v Derzhavnomu naukovu-doslidnomu ekspertno-kryminalistychnomu tsentri MVS Ukrayiny [The main stages of the development of molecular genetic expertise in the State Research Expert Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Kryminalistychnyy visnyk*, 1 (15), 165-169 [in Ukr.].
2. Stepaniuk, R., Shcherbakovskiy, M., Kikinchuk, V., Lapta, S., Guseva, V. (2019) Problems of using forensic molecular-genetic examination in criminal procedure of Ukraine. *Georgian medical news*, 290, 157-163 [in Eng.].
3. Bichurin, R.KH. (2017) Metodyka rozsliduvannya umysnykh vbyvstv z khulihans'kykh motyviv [Methods of Investigation of Intentional Homicide by Hooligan Motives]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09 Kharkiv [in Ukr.].
4. Nevhad, V.V. (2019) Metodyka rozsliduvannya umysnykh vbyvstv, vchynenykh sposobom, ne-bezpechnym dlya zhyttya bahat'okh osib [Methods of Investigation of Intentional Murders Committed in the Life-Threatening Way of Many Persons]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09 Kharkiv [in Ukr.].
5. Hanzha, T.V. (2019) Metodyka rozsliduvannya umysnykh vbyvstv malolitn'oyi dytyny abo zhinky, yaka zavidomo dlya vynnogo perebuvala u stani vahitnosti [Methods of Investigation of the Deliberate Murder of a Minor Child or Woman Who Knowingly Was Guilty in Pregnancy]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09 Kharkiv [in Ukr.].
6. Didyk, M.M., Horbatenko, I.YU. (2003) DNK-analiz u kryminalistytsi [DNA analysis in forensics: a monograph]: monohrafiya. Kherson: Mriya [in Ukr.].
7. Mudrets'ka, H.V., Tsykova, O.V. (2014) Problemy vykorystannya danykh DNK analizu pid chas rozsliduvannya zlochyniv [Problems with the use of DNA analysis data in crime investigations]. *Naukovyy visnyk Uzhhorod's'koho natsional'noho universytetu*. Ser.: Pravo, 26. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr> 2014 26 65 [in Ukr.].
8. Nechesnyuk, M.V., Klymchuk, M.P., Patyk, A.A., Narusevych, O.S. (2019) Osoblyvosti roboty zi slidamy biolohichnoho pokhodzhennya lyudyny pry ohlyadi mistsya podiyi ta pryznachennya molekulyarno-henetychnoyi ekspertyzы [Features of work with traces of biological origin of the person at inspection of a scene and purpose of molecular genetic examination]: metod. rek. Kyiv: Nats. akad. vnutr. Sprav [in Ukr.].
9. Matarykina, O.V. (2018) Aktual'nist' ta mozhlyvosti sudovoyi molekulyarno-henetychnoyi ekspertyzы pry identyfikatsiyi osib [Relevance and possibilities of forensic molecular genetic examination in the identification of individuals. Topical issues of standardization of forensic justice in Ukraine. Prospects for development: mat. International]. *Aktual'ni pytannya standartyzatsiyi sudovo-ekspertnoho zabezpechennya pravosudnya v Ukrayini. Perspektyvy rozvytku*: mat. mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysv. 105-richchyu sudovoyi ekspertyzы v Ukrayini ta 95-richchyu z dnya narodzhennya akademika M.Ya. Sehay (m. Kyiv, 4-5 lyunya 2018 r.) / za zah. red. O.H. Ruvina; ukklad. Nestor N.V., Poltav's'kyy A.O., Yudina O.V., Foris Yu.B. K.: KNDISE Minyust. Ukrayiny, 174-176 [in Ukr.].
10. Ohlyad mistsya podiyi: vyavlennya ta vyluchennya ob'ektiv biolohichnoho pokhodzhennya [Survey of the place of occurrence: detection and seizure of objects of biological origin: methodical recommendations] (2009): metodychni rekomendatsiyi / MVS, Derzhavnyy naukovu-doslidnyy ekspertno-kryminalistychnyy tsentr [avt.-uporyad.: S.I. Perlin, S.O. Shevtsov, N.M. Kosmina, V.V. Ionova [in Ukr.].
11. Osoblyvosti zblyrannya u dosudovomu provadzhenni biolohichnykh slidiv lyudyny (2016) [Peculiarities of collection in pre-trial production of human biological traces]: metod. rek. / Furman YA.V., Yusupov V.V., Kotlyarenko L.T., Dmytruk R.S. K.: Nats. akad. vnutr. Sprav [in Ukr.].
12. Brown, T., Geddes, L., Gill, P., Jesper-Mir, E., Kayser, M., Phillips, C., Schneider, P., Syndercombe-Court D., Thomas J., Wienroth M., Williams R. (2017) Making sense of forensic genetics. What can DNA tell you about a crime? London: Sense About Science [in Eng.].
13. Lozova, S.M., Lozovyy, A.O. (2017) Problemni pytannya pidhotovky i provedennya molekulyarno-henetychnykh ekspertyz. Aktual'ni problemy pravookhoronnoyi diyal'nosti [Problems of preparation and carrying out of molecular genetic examinations. Actual problems of law enforcement]. *Syevyerononets'k: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka*, 199-201 [in Ukr.].
14. Vyrok Holosiyiv's'koho rayonnoho sudu m. Kyieva [The verdict of the Holosiivskiy District Court of Kyiv] vid 1 chervnya 2018 roku u kryminal'niy spravi № 752/13790/15-k, provadzhennya № 1-kp/752/479/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74398980> [in Ukr.].
15. Vyrok Holosiyiv's'koho rayonnoho sudu m. Kyieva [Verdict of the Holosiivskiy District Court of Kyiv] vid 2 travnya 2018 roku u kryminal'niy spravi № 752/3463/15-k, provadzhennya № 1-kp/752/69/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73723256> [in Ukr.].
16. Shcherbakov's'kyy, M.H. (2015) Provedennya ta vykorystannya sudovykh ekspertyz u kryminal'nomu provadzhenni [Conducting and using forensics in criminal proceedings]: monohrafiya. Kharkiv: V dele [in Ukr.].
17. Gill, P. (2019) DNA evidence and miscarriages of justice. *Forensic Science International*, 294, e1-e3 [in Eng.].

SUMMARY

Stepaniuk R.L. Specificities of the assignment of forensic molecular-genetic examination while investigating murders. Molecular genetic studies have been conducted in Ukraine since 1992, constantly confirming its effectiveness in the investigation of homicides and rapes. At the same time, the analysis of judicial and investigative practice in the investigation of premeditated murder gives grounds

for claiming that there are a number of organizational and methodological problems that reduce the effectiveness of the use of the capabilities of this expertise in criminal proceedings.

The main problematic issues that arise during the assignment of forensic molecular-genetic examination in criminal proceedings about premeditated murder at the stage of pre-trial investigation were considered. Recommendations for the purpose of this examination aimed at improving the quality of preparation of objects for expert research, defining tasks for the expert, assessing and using the results of expert studies in adducing evidence have been developed.

It was established that the effectiveness of these expertise in the investigation of homicides needs to be improved. Typical errors that lead to contamination or destruction of DNA during investigative actions, the provision of unnecessary biological objects to the expert, incorrect definition of the tasks of the expert, incorrect assessment of the probative value of the results of the examination were identified. Recommendations to address relevant problematic issues have been formulated. The need to take measures to prevent contamination during inspecting the scene and other investigative actions aimed at finding and removing traces of biological origin and obtaining biological samples is emphasized. The obligation to grant the expert the right to destroy the object of study during forensic molecular-genetic examination was noted. Recommendations for defining the tasks of the genetics expert according to his / her competence have been given. Examples of formulating questions about a person's genetic traits (DNA profile), the origin of DNA from a particular person, biological affinity, gender and biological nature of the trial are given. The principle of systematic in assessing the probative value of the conclusion of forensic molecular genetic examination was emphasized in order to avoid errors in the investigation of the killings.

Keywords: *criminal proceedings, forensic examination, forensic molecular-genetic examination, DNA analysis, pre-trial investigation, the investigation of the killings.*